

ชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนระดับ
ประถมศึกษา ในเขตจังหวัดขอนแก่น
ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพิมล ชูสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพรรณ ธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหวัง นิลพันธ์
นางสาวจรรยา บุญมีประเสริฐ
นายประยุทธ ชูสอน
สังกัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พุทธศักราช 2545

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตจังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2544 และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 290 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Spss/Pc ดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรด้านสภาพบุคคลและทดสอบตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน ปัญหาและความต้องการ โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ใช้วิธีการจัดลำดับข้อมูลจากคำถามปลายเปิด ตามลำดับความถี่และความสอดคล้อง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง และพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ส่วนมากเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านนันทนาการและการพักผ่อน รองลงมาเป็นด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ด้านวรรณกรรมและภาษา ด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวิชาการ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่มากนัก ได้แก่ ด้านศิลปกรรมและโบราณคดี

2. รูปแบบที่เหมาะสมในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาคือ 1) ภาครัฐและหน่วยงานเอกชน ต้องให้ความร่วมมือกันในการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้บุคลากรในชุมชนสามารถค้นหาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน และสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มา

เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวคิดและทิศทางการพัฒนา 2) สถาบันการศึกษา และองค์กรในชุมชน ต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุน ความคิดริเริ่มของผู้นำและปราชญ์ชาวบ้านในการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และค้นหาประสบการณ์ของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน 3) วัดหรือสำนักสงฆ์ ต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียนทั้งในระบบการเรียนและนอกระบบการเรียน รวมทั้งยังสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเป็นผู้นำทางการศึกษาของท้องถิ่น กระตุ้น เร่งเร้าให้ครอบครัว ชุมชน ตระหนัก และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรของ โรงเรียนและการเสริมหลักสูตรต่าง ๆ โดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามาถ่ายทอดในโรงเรียน 5) บทบาทของครูผู้สอนต้องศึกษาชุมชน พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลและเฟ้นเอาศาสตร์ชาวบ้านเข้าไปผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นใช้ศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นวิทยากรหรือที่ปรึกษา และจัดให้มีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ไม่ยึดแต่ในหนังสือเรียนเท่านั้น

Title : A Study Model of The Application of Local Wisdom for
Elementary Education in Khon Kaen Province

Researchers : Assis. Prof. Pornpimon Chusorn

Assis. Prof. Tanapan Thanee

Assis. Prof. Somwang Nillapan

Miss Janya Boonmeprasert

Mr Prayuth Chusorn

Office : Khonkaen University

Date : 2002

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study condition of the application of local wisdom for Elementary Education in Khon Kaen province, and 2) to present the appropriate model with application of curriculum development in Elementary Education in the Province Region. The sample were 290 Elementary Education Teachers in Khon Kaen Province during 2001 academic year by Simple Random Sampling. Data were analyzed by using SPSS/Pc computer program. The personnel variables were analyzed and many variables were tested regarding to learning and teaching condition, problem and need by using following statistics: Percentage, Mean, and Standard Deviation. Besides, sequence of data from the open ended questionnaire according to frequency sequence and congruency.

The research findings were as follows:

1.The teachers applied local wisdom in their learning and teaching for the overall and each aspect in “Moderate” level. It also found that most of local wisdom applying in the classroom was in recreation and rest aspect. For the second rank, it was custom, traditional and cultural aspect, literature and language aspect, lifestyle, living, and science aspect. The local wisdom was applied in learning and teaching only a few: Art and Archaeology aspect.

2.The appropriate model in applying local wisdom in curriculum and learning and teaching development in Elementary Education were: 1) governmental and private sectors had to cooperate in promoting learning and teaching of community so that people in community could find out the cause of problem, analyze problem and identify guideline to solve problem in community, and apply the existing local wisdom as a tool of determining approach and direction of development, 2) the Educational Institute and organization in community had to cooperate and support creativity of leaders and villager philosophers in managing curriculum and learning

process in order to improve quality of life of their community and search for experience of villager philosophers to enter learning process both formal and informal to be useful for the learners as well as solving problem of community, 3) temple or church had to be as center of local wisdom development, learning source, learning process development of the learners both formal and informal as well as solving problem of community, 4) the Educational Institute Administrators had to lead their local Education, motivate, encourage the family and community to be aware, and collaborate in learning process both school curricular activity and extra curricular activity focusing on applying local wisdom and local philosopher to teach in school, and 5) for the teachers' role, they had to study their community as well as information and select villager science combining with local wisdom emphasizing local wisdom application in being lecturer or advisor, and managing a variety of learning and teaching techniques without holding on books only.